

Tea Plants.

DISSERTATIO INAUGURALIS

MEDICA,

SISTENS

OBSERVATIONES AD VIRES THEAE PERTINENTES.

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE

Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS,

BAVII VOORDA,

J. U. D. JURIS CIVILIS ET HODIERNI PROFESSORIS ORDINARII,

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu*, &
Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ *Decreto*,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis, ritè ac legitimè conſequendis,

Eruditorum Examini ſubmittit

JOANNES COAKLEY LETTSOM,

TORTOLA-AMERICANUS.

Ad diem XX. *Junii* MDCCLXIX. *H. L. Q. S.*

Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.

HORAT.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud THEODORUM HAAK, 1769.

Presented, by the Author, to the Medical Society of Lon[illegible]

Rerum natura, ſacra ſua non ſimul tradit. Initiatos nos credimus: In veſtibulo ejus hæremus. Illa arcana non promiſcue nec omnibus patent: reducta & in interiore ſacrario clauſa ſunt Ex quibus aliud hæc ætas, aliud quæ poſt nos ſubibit, adſpiciet.

SENECA.

VIRO EXIMIO

JOANNI FOTHERGILL,

M. D. S. R. S. ETC.

CUJUS PRÆSTANTIÆ FAMA
JAM DUDUM TAM LATE PATUIT
UT NEC MEO PRÆCONIO INDIGEAT.
NEC ILLI RITE CELEBRANDÆ PAR SIM.
IN DIRIGUNDIS ARTIS SALUTARIS STUDIIS
MONITORI LIBERO AC VERE AMICO.
CUJUSTOT TANTAQUE ERGA ME BENEFICIA
NULLA DIES MEMORI EX ANIMO DELEBIT.

NEC NON

EJUSDEM FRATRI

SAMUELI FOTHERGILL,

CIVI WARRINGTONIENSI INTEGERRIMO.
VIRO
OBSERVANTIA CULTUS DIVINI GRAVISSIMO.
IMITATIONE DIGNISSIMO.
SURGENTIS JUVENTUTIS AMICO.
VIRTUTIS NASCENTIS STRENUO
AMPLIFICATORI.
IN QUO INDE A PRIMIS ANNIS LÆTUS FRUOR
TUTORE
PIETATE ET VIGILANTIA PLUS QUAM PATERNA
INSIGNI.
CUJUS FAVORIS PROPE SINGULARIS MEMORIA.

NE

NE ULLO UNQUAN DIE INTERMORIATUR
CAUTUM IRI POLLICETUR
AMOR ILLE MEUS.
QUO EUM AMICORUM ANTIQUISSIMUM
PROSEQUI NULLO TEMPORE
NISI QUUM VIVERE DESINAM.

D E N I Q U E

ABRAHAMO SUTCLIFF,
C I V I E G R E G I O
OPPIDI SETTLE DICTI
IN COMITATU EBORACENSI SITI
CHIRURGO INSIGNI.
OMNIS MEDICINÆ IMPRIMIS PERITO
EJUSDEMQUE ARTIS ELEMENTORUM
PRÆCEPTORI FIDELI.

Has, in re medica,
primitias.
D. D.
JOANNES COAKLEY LETTSOM.

D I S-

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICA,

SISTENS

OBSERVATIONES AD VIRES THEAE PERTINENTES.

§. I.

Quum ante aliquot menſes conſilium *Doctoratus gradum* ambiendi ceperim, ut *ſapientiſſimis Academiae legibus* ſatisfieret, de argumento quoque disſertationis conſcribendæ cogitavi. Fuit tunc temporis animus *cauſas Somni atque Vigiliarum*, tam quod ad *Theoriam*, quam quod ad *Praxin*

 at-

attinet, paulo plenius disputandi. Manum ergo admovi, ſed dum opus fervebat, argumenti dignitas, & rerum pertractandarum multitudo effecerunt, ut in volumen fere immenſum, ſaltem disputationis limites longe excedens, tractatus excreſceret. Et hæc ratio fuit, cur thema hoc in præſens tempus miſſum fecerim.

In paginis autem exaratis nonnullos *Theæ effectus nocivos*, tanquam partem hujus argumenti conſideraveram, quam in præſentia, a reliquis ſejunctam, exhibere lubet.

L. B. ut juveniles hos conatus, immaturosque laborum fructus, quos manu titubante profero, æqui bonique conſulat, & ſi quid minus expolitum, aut veritati minus congruens, inveniat, illud ingenio juvenis timido, rerumque uſu nondum ſubacto, tribuat, rogo, obſecro.

§. II.

Ego vero eo lubentius hujus argumenti disquiſitionem ſuſcipio, quoniam conſuetudo Theam bibendi inter multos populos fere univerſalis evaſit, adeoque articulum non infimum in doctrina de rebus diaeteticis conſtituit: Nullus igitur dubito, quin ſaluti publicae interſit, hujus plantæ, ex orientalibus regionibus ad nos adlatæ, qualitates, viresque, detegere, cognitasque ad oeco-

no-

nomiæ animalis ſtatum referre, atque ſic indagare, ac diſtinguere, ſub quibusnam conditionibus & circumſtantiis ſanitatis conſtitutioni conveniat, aut noceat. Salus enim publica, quæ cuilibet civi probo curæ cordique eſt, & quæ non parum a potu adeo univerſali pendet, in ſpem certam erigunt, fore, ut disquiſitio hæc ſua utilitate non careat.

§. III.

Quamvis infuſum Theæ inter plures nationes pro potu maxime vulgari adhibeatur, hucusque tamen, ut mihi quidem videtur, ad eum non ſatis animum adverterunt medici, neque ejus vires atque effectus ſatis indagarunt, ut res tanti momenti jure meretur. Quum præterea experimentorum nonnulla hanc herbam in contactu cum fibra animali mortua vim adſtringentem (Conf. §. IV. Exp. I. & II.); dum e contrario alia tentamina, ſumma cum circumſpectione inſtituta, abunde probaverint, eam in fibras vivas vim relaxantem exſerere (*a*), hoc multis litibus at-

(*a*) Impetrare a me non poſſum, quin hic palam profitear, *amicum meum præſtantiſſimum* Dr. PERCIVAL magnas mereri laudes ob adcuratam hujus rei diſcuſſionem in utiliſſimo tractatu, qui inſcribitur, *Eſſays Medical and Experimental*, *London* 1767.

Præ-

atque controverſiis occaſionem dedit, ex quibus veritas parum lucrata eſt.

§. IV.

Quæ quidem omnia & ſimilia me impulerunt, ut animum paulo ſerius adplicarem ad experimenta nonnulla, cum hac planta inſtituenda, eo præſertim ſcopo, ut quædam principia per experientiam eruerem, quibus aliquid certi ſuperſtruere liceret.

EXPERIMENTUM I.

Sumpſi infuſionis Theæ viridis, & Boheæ, liquoris poſt diſtillationem ſuperſtitis (§. V. a.), nec non aquæ ſimplicis cujuslibet æqualem quantitatem, & in quemlibet liquorem, in vaſe ſuo contentum, immiſi drachmas duas carnis bovis, ante duos dies mactati.

Caro bovina, immerſa in aquam ſimplicem, poſt quadraginta octo horas corrupta, putridaque

Præterea lubentiſſime arripio occaſionem *Viro Celeberrimo, egregie docto*, Dr. FOTHERGILL, pro monitis utiliſſimis, ad argumentum meum facientibus, me devinctiſſimum pia mente declarandi; ſuasque etiam conjecturas magni mihi ſemper momenti fuiſſe, teſtificandi.

que devenerat; dum portiones carnis in reliquas tres Theæ infuſiones immiſſæ poſt ſeptuaginta demum horas putredinis indicia monſtrabant.

EXPERIMENTUM II.

Viridis atque Boheæ Theæ, ſaturatis infuſionibus addidi æquales portiones ſalis martis, & protinus utrumque infuſum calorem æqualem profunde nigrum adquirebat.

Ex enarratis experimentis tuto concludere licet, Theam & viridem & Boheam manifeſta virtute antiſeptica (Exper. I.), ac adſtringente (Exper. II.) in fibris mortuis, & vi vitali carentibus (§. III.), gaudere; verumtamen propria, & etiam aliorum, experientia edoctus, certus ſcio, eam, in ventriculum ingeſtam, præſertim in ſubjectis tenerioris & delicatioris compagis ſolidæ, inſignem poteſtatem relaxantem exſerere.

§. V.

1°. Potum hunc uſitatum forma aquæ calidæ, aut fervidæ, ſumendi mos invaluit, & inde nonnulli deducere voluerunt effectum, atque vim debilitantem potius huic vehiculo, quam herbæ ipſi tribuendam eſſe. Verum enimvero omnia

experimenta, curioſius capta, in eo conſentiunt, quod Thea viridis, & præcipue illa, quæ ſubtiliſſimum, atque maxime penetrabilem, ſpargit odorem, multo majori gradu virtutem relaxantem, quam Thea Bohea dicta, præſtet. Id quod animum mihi addidit inveſtigationes inceptas ulterius atque plenius proſequendi.

2°. Hoc fine libram dimidiam herbæ Theæ viridis optimæ notæ, & admodum fragrantis, cum aqua ſimplici diſtillavi, atque aquæ inſigniter odoratæ, pellucidæ, unciam unam; quæ nullum oleum in ſuperficiem excutiebat, neque ulla virtutis adſtrictivæ exhibuit indicia, elicui.

3°. Eam partem liquoris, quæ finito ſtillicidio in vaſe diſtillatorio remanſit, ad extracti conſiſtentiam evaporavi, quod levem odorem, attamen ſaporem valde amarum adſtringentemque habebat. Extracti adquiſiti copia uncias quinque totidemque drachmas æquabat.

EXPERIMENTUM III.

a. In abdominis cavitatem, atque membranam celluloſam, ranæ injeci circiter tres drachmas aquæ ſtillatitiæ odoratæ (N°. 2.). Poſt viginti minuta alterum ranæ crus, ſeu pes poſterior, multum adficiebatur, dum parum mobilitatis, aut ſenſibilitatis, monſtra-

ſtrabat, quæ adfectio per quatuor horas perſeverabat, & rana in ſtatu torpido inſenſili univerſali ultra novem horas manebat, donec gradatim ad priſtinum vigorem rediret.

b. Simili ratione liquorem a deſtillatione Theæ viridis (N°. 2.) ſuperſtitem, atque ulteriori evaporatione magis concentratum injeci, ſed inde nullum effectum ſenſibilem inductum vidi.

Teſtes experimentorum cito duumviros graves, in *Academia Edinburgenſi* medicinæ ſtudioſos egregios, commilitones ſuaviſſimos, *D. Walker*, & *D. Garioch*, quos laborum ſocios habuiſſe vehementer gaudeo.

EXPERIMENTUM IV.

a. Nervis Iſchiaticis ranæ denudatis, atque cavitati abdominis, aquam ſtillatitiam fragrantem (N°. 2. & Exp. III.) adplicui, intra dimidiam horam extremitates poſteriores penitus paralyticæ inſenſileſque deveniebant, & poſt horæ circiter ſpatium rana vivere deſiit.

b. Liquorem a diſtillatione reſiduum (N°. 2. & Experim. III. b.) eadem ratione (a) alii ranæ admovi, ſed nullos inde natos obſervare potui effectus ſedantes, immo virtu-

tem magis ſtimulantem, quam ſedativam, præſtare videbatur.

c. Extractum (N°. 3.) in aqua ſolutum, & ſub iisdem conditionibus, iisdem partibus admotum, nullum effectum ſenſibilem produxit.

4°. Experimenta hæc enumerata nullis commentariis egent. Extra omnem dubitationis aleam ponere videntur, quod effectus Theæ ſedativus & relaxans a principio odorato, volatili, aromatico, potius, quam ab aqua calida dependeat (*n*°. 1.). Non pauca utriusque ſexus ſubjecta mihi innotuerunt, quæ maxima moleſtia & anxietate torquebantur, quotiescumque unum tantum poculum infuſi Theæ potaverant, quæ tamen, conſortio gratificandi ergo, aquam calidam loco, & more, infuſionis Theæ, ſine ullo effectu incommodante hauſerunt.

§. VI.

1°. Fuerunt quidem, iique non pauci, qui hos effectus debilitantes, enervantes, nonnullis circumſtantiis adventitiis, additamentisque tribuêre, quæ accederent, quum Thea, quæ magnam partem commercii conſtituit, varia ratione præpararetur, antequam ad nos transmitteretur: ſed nulla ha-

habemus documenta ex quibus hoc adſertum clare probari poſſit. Thea viridis, quæ vires maxime pernicioſas exſerit (§. V. n°. 1. & 4.), quantum Europæi in regiones orientales itinera marina inſtituentes, cognoſcere potuerunt, ſumma cum cautione, ac exquiſito elegantique artificio, colligitur, & dein calore leniſſimo exſiccatur, ne odor ejus delicatior, volatilior deſtruatur, ſed quousque fieri poteſt conſervetur: atque hac quidem ratione & cautione tractata herba noſtra conſtitutioni oeconomiæ animalis ſanæ magis nociva redditur. Præterea hanc rem ulterius confirmant narrationes ad nos allatæ, quod *Chinenſes* duodecimo menſe, ex quo herba decerpta, atque collecta, fuit, ſumma cum cautela eam ſumere evitent, quia poteſtatem narcoticam, & ſenſuum exercitium nimis turbantem, majori gradu poſſidere videtur.

2°. Ex opinione, ſola imaginatione conficta, quod herba Theæ in *Indiis*, bracteis cupreis impoſita, exſiccaretur, nonnullis viſum eſt, vim ejus nocentem a cupro proficiſci; Attamen ſi herba noſtra revera ſuper laminis cupreis torreſit, hæc erit Thea, quæ Bohea adpellatur, & de qua ſupra (§. V.) obſervavi, quod viribus deleteriis multo minori gradu prædita ſit. Ne dicam, quod minima quoque quantitas cupri, ſi labe cuprea inquinata foret hæc herba, per ex-

perimenta chemica neceſſario innoteſcere deberet (*a*).

§. VII.

Naſcitur hic quæſtio, quam paucis proponere, & pro modulo virium derimere, ab inſtituto meo non alienum duco. An uſus potus Theæ, maxime univerſalis, cauſa eſt, cur corporis conſtitutio in Europæis tantam converſionem, & quaſi permutionem, paſſa ſit? Rem ſe ita habere nobis ſaltem veriſimile videtur. Si praxin, & methodum medendi, maximorum medicorum antequam hoc vegetabile ex Indiis orientalibus in Europam noſtram adlatum fuit, cogitatione luſtramus, invenimus in venæ pertuſionibus ſanguinem ad quadraginta uncias, & quidem cum optimo rerum ægrotantis ſucceſſu, in morbis inflammatoriis, eductum fuiſſe: ſed ſi hanc praxin cum hodierna comparamus. quantane hic datur differentia! Eo tempore, quo mihi contigit eſſe tam felici, medicinam ad lectos ægrotantium in *Noſocomio S. Thomæ apud Londinenſes* addiſcere, multoties obſervavi, quod in tali caſu ne viginti quidem ſanguinis unciae, absque inſigni laſſitudine &

(*a*) Neumann's Chem. by Lewis, p. 62.

& debilitate inde oriundis, evacuari potuerint, & quod in noſtro, quo vivimus ſæculo, inter omnia morborum genera rarius utique morbi inflammatorii occurrant.

§. VIII.

Quæ quidem morborum inflammatoriorum permutatio, atque imminutio, quacumque etiam ratione facta ſit, licet ab inſultibus multorum diriſſimorum ſymptomatum liberet, nihilominus pernicioſos effectus, atque moleſtiora ſymptomata induxit, quæ priora, ſive numerum, ſive vehementiam ſpectes, longe ſuperant. Integra enim caterva morborum, immo lerna malorum, quæ majoribus noſtris utique ignota erant, ſucceſſit. Corpora noſtra, quæ nequaquam illo robore, quod in patribus noſtris admiramur, gaudent, enervata, ad plures morbos ſubjecta obſervantur, & morbi ex laxitate & debilitate oriundi endemici devenerunt. Hinc illa frequentia morborum Hyſtericorum in utroque ſexu, Hypochondriacorum, Paralyſis, Cachexiæ, Hydropis &c.

§. IX.

Ex his, quæ hactenus disputavi (§. VII. VIII.), ſolis, nollem tamen concludere, quod Thea unica ſit omnium horum malorum cauſa; luxus enim om-

omnis generis, qui ubique ſere terrarum dominatur, in culinas ac cellas convexit gulæ irritamenta, malis innumeris famoſa, quæ omnia ſuam ſymbolam ad morbos, ſub quibus ingemiſcimus, conferunt: præprimis vero hujus loci eſt abuſus inſignis potus ſpirituoſi ſimplicis, aut diverſimodo compoſiti;

Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

Sed qui ſit, ut hi errores tam frequenter committantur? Reſponſionem in promptu habeo. Oeconomia totius corporis animalis ex vernaculo, quotidiano, & immodico, potu infuſi herbæ Theæ, enervis ac infirma reddita, propriæ debilitatis ſenſu tacta, trementem manum impellit ad quærendum levamen temporarium in potu cardiaco, ſyſtema nerveum refocillante, incitante. Inde quaſi ex neceſſitate intemperantia in conſuetudinem abiit, & eheu! *Bacchus* noſtris ſaltem temporis ſub *induſiis & veſtimentis muliebribus* quoque non raro latet!

§. X.

Probe quidem ſcio, non defuiſſe, qui ut ratio-

tionem invenirent, qua effectus hos nocivos, ſi non negare, ſaltem infirmare, & ſic genio in potu Theæ liberius indulgere poſſent, adfirmarunt, non hujus plantæ viribus, ſed potius ſaccharo, quod cum illa ſimul adſumitur, adſcribendos eſſe: Quam ob cauſam a ſaccharo abſtinuerunt, ſed hoc ipſo uſum potus Theæ multo magis pernicioſum reddiderunt. Durante eo tempore, quo in Indiis Occidentalibus medicinam feci, effectus ſalubres ex potu largiori ſucci arundinis ſacchariferæ oriundos, frequentius obſervandi occaſionem habui ampliſſimam. Multoties non ſine dulciſſimo gaudio progeniem Æthiopicam, multivariis & diuturnioribus morbis emaciatam, ſub uberiori hujus ſucci uſu, ex tot tantisque miſeriis emerſam, ad ſtatum ſanitatis vegetum, robuſtioremque reſtitutam, lætus obſervavi.

§. XI.

In præſentia mihi animus non eſt, omnes & ſingulas noxas, quæ ex diuturniori & conſtanti potione infuſi Theæ provenire poſſent, inveſtigandi, licet amor ille meus erga cives meos me ad hujus rei conſiderationem impelleret. Ex calculo moderato ſubducto apparuit, in Britannia
tres centenas myriades librarum herbæ Theæ quotannis abſumi, & experientia domeſtica docet, quod cum ſingulis libris Theæ ad minimum de-

cem librae butyri conſumantur, hinc butyri conſumptio cum hoc nocivo alimento, ſi omnino Thea alimentum vocari meretur, ad ſtupendam quantitatem, nempe triginta milliones librarum adſcendit. Præterea quoque notandum, quod ad obtinendam unam libram butyri ad minimum quinque congii (*a*) lactis requirantur. His poſitis ulterius concludere licet.

1°. Unus congius lactis cum panis fruſtulo tribus majoribus noſtris, hominibus frugi, pro jentaculo atque cœna ſuffeciſſet. Quodſi ergo ponamus, quod hæ epulæ dimidiam partem victus quotidiani conſtituant, patet, quod ob peſſimam infuſum Theæ calidum bibendi conſuetudinem, quæ ſaltem in *Anglia* invaluit, hoc regnum non poſſit ſuppeditare victum tot hominibus, quod poſſet, ſi incolæ alia ratione viverent, licet numerus incolarum unam millionem compleret. O ſtupendum numerum! Et rem mirandam! Quæ tamen nil a veritate alienum; ſed factum verum ponit.

2°. Ex hoc autem fonte non poſſunt non plures aliae noxæ profluere. Infima plebs, & pauperes, pravo exemplo inducti, imitando luxum divitum & nobilium effingere atque exprimere co-

(*a*) Conf. Halleri Elem. Phyſ. T. 7. P. II. p. 33, 34.

conantur, omnemque opportunitatem illud efficiendi captant: Modicam igitur laborum mercedem in coëmenda hac herba exotica profundunt, atque hac ratione ſibi ipſis opes turpiter eripiunt, quas ad alimenta ſalubria ſibi procuranda melius impendere poſſent. Inde fit, ut opifices noſtri in luxu vix cedant opulentis, & eorum conſtitutio domeſtica quotidie in pejus ruat.

3°. Fateor equidem, rem ab inſtituto meo ſejunctam atque alienam eſſe mentionem faciendi ſtatus regni noſtri politici, cujus multum intereſt hanc diætam propter commercia, quorum non parvam partem hæc herba conſtituit, vigere; attamen, tanquam civis totius mundi, tanquam tutor ſanitatis ſociorum vitæ, mihi conjunctiſſimorum, qua pretioſius, cariusque nil datur, non poſſum ~~non~~, quin palam profitear, uſum Theæ pervulgarem non leve detrimentum ſanitati adferre, præſertim, ſi cum aqua calida infuſa pro potu quotidiano adhibeatur.

4°. In præſentia quoque propoſitum meum non eſt plenius inveſtigandi, enumerandi, perſequendique effectus nocivos, quos aqua calida inducit, omnes enim conſentiunt eam tanta copia, qua cum herba Theæ, ut vehiculum ingeritur, vires inſignes diluentes in corporis humani partes fluidas, & relaxantes, in ſolidas, edere.

§. XII.

Utut etiam graves ſint rationes, quæ frequentem potus Theæ uſum diſſuadent, negandum tamen non eſt, hoc vegetabile exoticum, tanquam remedium ſat efficax, & congruum, ad magni momenti fines conſequendos adhiberi poſſe.

1. Præprimis vero ob qualitatem ſuam ſedativam (Exper. III.), atque ob laxitatem, debilitatem, quas ſubito inducit, in febribus inflammatoriis, ac ardentibus, ſumma cum utilitate propinari poterit, & maxime quidem, quum cutis arida, ſicca devenerit, ægritudo & moleſtiæ ſenſus totum corpus fatigent, inquietudo excruciet, pulſus durus & plenus ſit, aliaque ſymptomata febrilia ſe prodant.

2°. Poteſtate relaxandi atque diluendi, quæ aquæ tepidæ magno gradu ineſt, herba Theæ adjuta, ſitim & calorem, quæ ſymptomata, morbis inflammatoriis ſemper juncta inveniuntur, levat, mitigat, ſedat, immo moleſtas has ſenſationes, quæ ſtimuli munere funguntur, turbas minantur majores, delet, & ex hac ratione tantum abeſt, ut vigilias nimias inducat, ut tanquam mitiſſimum, & maxime ſalubre, opiatum agens, ſomnum ſuavem, curarum quietem, blande invitet, alliciatque.

3°. Sæpenumero homines ex itineribus longio-

gioribus mirum in modum defatigatos, ſenſu moleſtiæ ingrato per univerſum corpus, ſiti, æſtu, & conſtrictione in ſuperficie corporis, vexatos, bibendo unum, vel alterum, infuſi Theæ tepidi poculum, protinus refectos, & ab omnibus moleſtiis liberatos, vidi.

4°. Quodſi accidiſſet, ut quis cibi paulo largiori copia ſe ingurgitaſſet, & hæc ventriculi juſto major repletio, ut ſtimulus agens, oppreſſionem ventriculi, & dolorem capitis, cum pulſu magno induxiſſet, gratum atque congruum remedium diluens, infuſio Theæ ſuppeditat. In univerſum enim notandum eſt, potum Theæ effectos noxios ex digeſtione languente, & perverſa natos, plerumque illico & feliciſſime tollere.

Ex omnibus, quæ hactenus diſſeruimus, junctim ſumptis, unicuique clarum eſſe arbitror, Theæ potionem in multis morbis haud mediocri cum emolumento adſumi. Omnes autem utilitates, quas in ſtatu morboſo praeſtare poteſt, ſpeciatim enarrare, minime neceſſe duco. Utrum enim ejusmodi potus in morbo quodam ſingulari conveniat, an vero noceat, ex iis, quæ jam expoſuimus, ex cognita ægrotantis conſtitutione priva, atque ex morbi penitus perſpecta indole, naturaque, definitu erit facillimum.

§. XIII.

Attamen negare nollem non raro dari circumſtantias in modo Theam ægris exhibendi, quæ conſideratione dignæ ſunt, & quæ, ut ego quidem, tentaminibus quibusdam inductus, opinor, multum conferre poterunt, ad uſum ejus medicum augendum, perficiendum. Fac enim, ut indicatio poſtularet Theam tanquam remedium ſedativum, diluens, atque relaxans, propinare (§. XII. 1. 2. 3. 4.), ad effectum feliciorem obtinendum multum conducet, ut infuſio ſit moderate calida; ut ex larga Theæ admodum fragrantis quantitate parata; atque non diu digeſta, ſed cito effuſa ſit, quo pars Theæ fragrans, aromatica potiſſimum, corpori inſinuatur; & tandem ut ſaccharum & lac hic exſulent.

§. XIV.

In conſtitutionibus enervatis, debilioribus, ac ſenſilioribus manifeſto liquet (§. V. N°. 4. §. VII. VIII.), hanc fragrantem aromaticam infuſionem (§. XIII.) nullo non tempore multum detrimenti adlaturam fore. Plures hujusmodi conſtitutiones in utroque ſexu mihi innotuerunt, quæ magnis curarum fluctibus vexabantur, ſimul ut potui Theæ indulgere monitæ deſinerent. Maxime ſolicitæ erant de inveniendo ſuccedaneo

po-

potu, quem cum jentaculo adſumere poſſent. Quæſivi igitur ex illis, quid majores noſtri adſumpſerint? An non omnes res creatæ paterent, ex quibus eligere poſſent? An fruſtra *bis venit ad mulctram?*

1°. Si vero habitus infuſum Theæ bibendi, in ejusmodi hominibus, in quibus ſemel altiores radices egit, eousque invaluit, ut omnino deleri nequeat, ad minimum neceſſe erit, ut hoc potu majori cum circumſpectione utantur. His ego auctor & ſuaſor exſtiti, Theæ potionem non, ut mos fert, infundendo, ſed herbam hanc per aliquot temporis ſpatium coquendo, parare, eo præſertim fine, ut principium odoriferum, fragrans (§. IV. N°. 2.), diſſipetur, atque adſtringens, amarum (§. V. N°. 3.), melius extrahatur. Deinde monui, ut hoc infuſum nec nimis calidum, nec valde ſaturatum, potarent, aliquid tamen ſacchari, & potiſſimum largam lactis portionem adderent.

2°. Pro hoc fine obtinendo (N°. 1.), in locum foliorum Theæ ſiccatorum majori cum fructu ſubſtituitur extractum ex decocto paratum (§. V. N°. 3.). Multoties hanc rem cum hoc extracto tentavi, &, ſolvendo illud in aqua calida, remedium amarum, ſtomachicum, gratum, paravi. Et quin plures adfectus nervoſi, qui ex more Theam bibendi noſtris temporibus ſueto oriuntur, optime hac methodo præverti poſſint, nullus dubito. Probe quidem ſcio, extractum

ſo-

foliorum Theæ ex *China* in *Europam* nunc allatum eſſe; ſed etiam ſine multis ſumptibus (§. V. N°. 3.) facillimo negotio, confici poſſet. Decem grana hujus extracti ſaltem uni perſonæ ſufficientem potum, cum jentaculo bibendum, ſubminiſtrarent. Et ſi etiam ad hoc extractum parandum majores ſumptus requirerentur, quem quæſo fugit ſanitatem nulli pretio æquiparandam eſſe?

§. XV.

En itaque L. B. quæ de Thea dicenda habui. Propoſitum meum erat quasdam qualitates, viresque peculiares & privas, quae his foliis inſunt, in quantum obſervatione, & experimentis, illud præſtare licuit, deſignandi. Quousque vero finem mihi præfixum conſecutus fuerim, judicent alii, quorum candori, judicio, & veritatis amori has qualescumque paginas lubens ſubmitto, verbisque Senecæ concludo. *Multum egerunt qui ante nos fuerunt, ſed non peregerunt: multum adhuc reſtat operæ, multumque reſtabit; neque ulli nato poſt mille ſæcula præcidetur occaſio aliquid adhuc adjiciendi.*

F I N I S.

APPENDIX.

CHARACTERES BOTANICOS FRUTICIS THEAE COMPLECTENS.

CLASSIS XIII. ORDO III.

POLYANDRIA TRIGYNIA.

CALYX Perianthium quinquepartitum, *minimum*, planum, ſegmentis *rotundis*, *obtuſis*, *perſiſtentibus*. (Tab. No. 1. a.)

COROLLA. Petala *novem*, (a) *ſubrotunda*, *concava* : tria exteriora, minora, inæqualia, Florem nondum expanſum circumdan-

---

(a) Petalorum variat numerus; modo quatuor, modo ſex, ſæpe novem, uno in flore inveniantur petala.

tia,

tia, ſex interiora, magna *æqualia*, antequam decidunt, recurvata. (Tab. No. 1. b.)

STAMINA. Filamenta *numeroſa*, (ducenta circiter) (a) (Tab. No. 1. c.) *Filiformia*, corolla breviora. Antheræ cordatæ, biloculares. (Tab. No. 2. d. Lente auctæ.)

PISTILLUM. Germen *globoſo-trigonum*. Styli tres, ad baſin coaliti, *ſubulati*, recurvati, *longitudine ſtaminum*, inter Stamina conferta coarctati et velut in unum conſolidati, (Tab. No. 1. e) Petalis autem ſtaminibuſque delapſis, a ſe mutuo recedentes, divaricantes, et longitudine aucta, marceſcentes. (Tab. No. 1. ee.)

PERICARPIUM. Capsula *ex tribus globis coalita*, *trilocularis*, *apice trifarium dehiſcens*. (Tab. No. 1. ff.)

SEMINA. *Solitaria*, *globoſa*, *introrſum angulata*. (Tab. No. 1. f. g.)

TRUNCUS. Ramoſus, lignoſus, teres: ramis alternis, vagis, rigidiuſculis, cineraſcen-

(a) In uno flore filamenta 280 numeravi.

tibus,

tibus, prope apicem rufeſcentibus. Florum Pedunculi axillares, alterni, ſolitarii, curvati, uniflori, incraſſati, ſtipulati : Stipula ſolitaria, ſubulata, erecta.

FOLIA. Alterna, elliptica, obtuſe ſerrata, marginibus inter dentes recurvatis ; apice emarginata, baſi integerrima, glabra, nitida, bullata, ſubtus venoſa, conſiſtentia, petiolata : Petiolis breviſſimis, ſubtus teretibus, gibbis, ſupra plano-canaliculatis.

Nomina trivialia Thea Bohea et Viridis. Habitat in Japonia, China. Sp. Pl.

In eadem tabula, figura altera No. 2. Fruticem Theæ eleganter repreſentat, qui jamjam in Horto Regali apud Kew creſcitque viget.

FINIS.